

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 29 april 1932 kl. 5 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 15, i anledning av väckt motion om anlitande av den offentliga arbetsförmedlingen för anställning av rekryter vid truppförbanden.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 22, har herr *Albert Bergström* hemställt, »att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t göra framställning därom, att Kungl. Maj:t ville efter de riktlinjer, som härövan uppdragits, i förenämnda hänseende, vidtaga de åtgärder, som kunna finnas påkallade.»

Motionen.

I avseende å motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionen från socialstyrelsen, chefen för generalstaben, chefen för marinstaben och chefen för flygvapnet; och äro nämnda yttranden såsom bilagor fogade härvid.

Inhämtade yttranden.

Sedan flera år tillbaka ombesörjes rekryteringen vid de särskilda truppförbanden i regel av ett särskilt rekryteringsorgan (rekryteringsofficer eller rekryteringskommission). Anskaffningen sker härvid antingen direkt vid truppförbandet eller genom mellanhänder d. v. s. värvare eller den offentliga arbetsförmedlingen. Enligt chefens för generalstaben mening vore den direkta rekrytanskaffningen det ur militär synpunkt lämpligaste förfarings sättet. Vederbörande truppförband kunde därigenom inrikta sin rekrytering på vissa önskvärda områden och ifråga om anskaffning av rekrytmateriel skapa en viss tradition till fördel för det fast anställda manskapets kvalitet. Under ekonomiska högkonjunkturer kunde man emellertid icke uteslutande förlita sig på denna direkta anskaffningsmetod. I fråga om anskaffningen av rekryter genom mellanhänder framhåller generalstabschefen, att anskaffningen genom den offentliga arbetsförmedlingen vore det ur ekonomisk synpunkt fördelaktigaste. Alla åtgärder, som kunde vara ägnade att åstadkomma ett nära samarbete mellan den offentliga arbetsförmedlingen och de militära myndigheterna, borde därför vidtagas. Värvarsystemet syntes dock med hänsyn till konjunkturväxlingarna å arbetsmarknaden alltjämt böra bi behållas såsom det yttersta medlet för rekryterings säkerställande.

Utredning.

Chefen för flygvapnet har uttalat, att vad detta vapen beträffar hänvändelse till de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under nuvarande förhållanden knappast skulle innebära någon ekonomisk vinst. För vinnande

av motionens syfte torde endast den åtgärden böra vidtagas, att vederbörande chefer anbefalldes att tills vidare söka att i den mån så kunde ske rekrytera underställda truppförband utan anlitande av den privata värnsvärksamheten.

Chefen för marinstaben, som avstyrker bifall till motionen, har anfört, bland annat, att det ur militär synpunkt icke vore fördelaktigt att i ökad omfattning förlägga rekryteringen till de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna, vilka i regel saknade de erforderliga förutsättningarna för att kunna på ett tillfredsställande sätt funktionera såsom militära rekryteringsorgan. Icke heller kunde några besparingar väntas uppstå genom att i större utsträckning än hittills skett anlita den offentliga arbetsförmedlingen vid manskapsrekryteringen.

Socialstyrelsen har uttalat, att den offentliga arbetsförmedlingens resurser borde i största möjliga omfattning utnyttjas på här ifrågavarande område. Erfarenheten gäve dock vid handen, att den offentliga arbetsförmedlingen knappast kunde helt ersätta den genom särskilda värvare bedrivna rekryteringen, särskilt under tider med goda arbetsmöjligheter på den öppna marknaden.

Utskottet.

Otvivelaktigt skulle åtminstone vad armén beträffar avsevärda besparingar kunna göras, om anskaffningen av rekryter för truppförbanden kunde övertagas av de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna. Av flera skäl lär det dock icke vara möjligt, att arbetsförmedlingsanstalterna helt övertog uppgiften att rekrytera truppförbanden. Sålunda torde genom ett dylikt anskaffningssystem vissa ur rekryteringssynpunkt värdefulla befolkningslager icke kunna nås genom de huvudsakligen till städer och industricentra förlagda arbetsförmedlingsanstalterna. Och under tider av ekonomisk högkonjunktur skulle genom rekrytanskaffning enbart på denna väg truppförbandens behov av rekryter icke bli ens tillnärmelsevis tillgodosedda. Man torde således icke kunna undgå att alltjämt bibehålla även övriga nu tillämpade anskaffningssystem.

Emellertid synes det kunna ifrågasättas, om icke de offentliga arbetsförmedlingarna kunna och böra i större omfattning än hittills tagas i anspråk för ändamålet i syfte att nedbringa kostnaderna för rekrytanskaffningen. För att den offentliga arbetsförmedlingen skall kunna fylla uppgiften att i avsevärt ökad omfattning tjäna som mellanhand vid rekrytanskaffningen fordras dock en intimare samverkan mellan de militära myndigheterna å ena sidan och socialstyrelsen för arbetsförmedlingsanstalternas räkning å andra sidan.

Frågan om åstadkommande av ett dylikt intimare samarbete och snabbare rapportering mellan de militära myndigheterna och socialstyrelsen torde såsom sistnämnda myndighet framhållit kunna ordnas genom närmare förhandlingar nämnda myndigheter emellan. Någon riksdagens skrivelse i motionens syfte synes icke erforderlig, då, såsom socialstyrelsen erinrat, Kungl. Maj:t redan genom brev den 3 september 1915 fastslagit, att för rekryteringen vid armén den offentliga arbetsförmedlingen skall i största möjliga

omfattning anlitas. Sedan vederbörande myndigheter genom den i ämnet väckta motionen fått sin uppmärksamhet riktad på denna sak, torde det kunna förväntas, att det samarbete, för vilket socialstyrelsen uttalat sig, snarast möjligt kommer till stånd.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 29 april 1932.

På utskottets vägnar:

RUBEN WAGNSSON.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar Wagnsson, Tamm, Lundell, K. A. Andersson, Wijkström, Olof Carlsson*), Nylander och Björck.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Bil. 1.

Yttrande av socialstyrelsen.

Till Första kammarens första tillfälliga utskott.

Frågan om den offentliga arbetsförmedlingens anlitande för värvning av rekryter var redan år 1912 föremål för behandling av den inom kommerskollegium detta år sammankallade arbetsförmedlingskonferensen. Denna gjorde härvid bland annat det uttalandet, att den offentliga arbetsförmedlingen på ett fullt effektivt och för de arbetssökande betryggande sätt skulle kunna förmedla anställandet av manskap vid armén och marinen och att den ersättning, som utginge till värvaren, härvid lämpligen kunde användas till ökning av de anställdas lega. Från påföljande år datera sig de första åtgärderna för den offentliga arbetsförmedlingens medverkan vid anställandet av rekryter. I Kungl. Maj:ts brev den 30 maj 1913 föreskrevs sålunda, att den offentliga arbetsförmedlingen i största möjliga omfattning borde anlitas för manskapsrekrytering till armén, på det att omkostnaderna måtte nedbringas och det särskilt beviljade rekryteringsbidraget så mycket som möjligt komma manskapet till godo i form av ökad lega.

Genom detta beslut avsåg man att för här ifrågavarande ändamål, vid sidan av den medelst värvare bedrivna särskilda rekrytanskaffningen, tillgodogöra sig jämväl den offentliga arbetsförmedlingens resurser. Som en följd bland annat av sagda beslut vidtogos också inom olika delar av landet åtgärder för arbetsförmedlingens anlitande vid truppförbandens rekrytering. Sålunda rapporterade militära myndigheter till arbetsförmedlingarna förefintliga volontärvakanser. Genom vakanslistor, annonsering och reklam spredo anstalterna kännedom om de förefintliga militära anställningsmöjligheterna.

Genomförandet av 1914 års härordning gjorde frågan om en rationellt driven rekrytering till en betydelsefull angelägenhet. I proposition nr 162 vid sommarriksdagen år 1914 angavs sålunda, att den offentliga arbetsförmedlingen skulle anlitas för de erforderliga utvidgningarna av manskapskåren. Genom kungl. brev den 3 september 1915 fastslogs, bland annat, att för rekryteringen vid armén den offentliga arbetsförmedlingen i största möjliga utsträckning skulle anlitas för omkostnadernas nedbringande, på det att största möjliga del av rekryteringsbidraget skulle komma manskapet till godo i form av ökad lega. Vidare föreskrevs dels i sistnämnda brev och dels i brev den 15 oktober 1915, att uppgifter angående vakanser vid truppförband och kårer skulle insändas till socialstyrelsen, till vars förfogande

ställdes särskilda belopp för bestridande av kostnader för annonsering till främjande av rekryteringen vid armén och marinen. På den offentliga arbetsförmedlingen kom under de följande åren att åvila ett betydande arbete för manskapsrekryteringen. Beträffande samarbetet mellan de militära myndigheterna och den offentliga arbetsförmedlingen må nämnas, att uppgifter över förefintliga vakanser månatligen insändes till socialstyrelsen, där uppgifterna sammanställdes i form av en volontärvakanslista för arbetsförmedlingsanstalternas tjänst.

På grund av de minskningar, som de fasta kadrenas vid armén och marinen sedermera undergått, har rekryteringsbehovet avtagit. Som en följd härav har även den offentliga arbetsförmedlingen blivit i betydligt mindre omfattning än tidigare anlitad för manskapsrekryteringen. Den ovan nämnda rapporteringen från vederbörande militära myndigheter till socialstyrelsen har dock i viss omfattning fortgått. Sålunda erhållas för marinen alltjämt varje månad uppgifter om volontärvakanserna, medan för armén motsvarande uppgifter insändas en gång årligen. På grund av vakansernas ringa antal har styrelsen under senare tid endast vid vissa särskilda tillfällen ansett det föreligga anledning till att sammanställa och utsända uppgifterna till arbetsförmedlingsanstalterna. Såsom exempel på rekryteringsbehovets storlek under senare tid återges nedan en sammanställning av de rapporterade vakanserna den 1 oktober 1931 och den 1 februari 1932.

	¹ / ₁₀ 1931	¹ / ₂ 1932
Infanteriet	260	24
Kavalleriet	53	2
Artilleriet	96	17
Ingenjörtrupperna	45	2
Trängtrupperna	12	1
Kustartilleriet	11	2
Sjömanskåren, Stockholm	61	57
» , Karlskrona	—	—
Skeppsgossekåren, Marstrand	1	2
Summa vakanser	539	107

Under oktober månad brukar antalet vakanser såsom regel nå sin högsta höjd men sjunker sedan snabbt.

Med hänsyn till det starkt minskade rekryteringsbehovet inom armén och marinen är det förklarligt, att socialstyrelsen icke annat än vid vissa tillfällen ansett sig böra särskilt påkalla de olika arbetsförmedlingsanstalternas medverkan till förmedling av de förhållandevis fåtaliga vakanserna, ehuru styrelsen givetvis vid förfrågan från anstalter ställt erhållna uppgifter till förfogande. Det må härvid jämväl framhållas, att de inom försvarsväsendet beslutade organisatoriska förändringarna, vilka ännu icke torde få anses helt genomförda, synas hava föranlett, att de militära myndigheterna icke kunnat lämna generella och för rekryteringsarbetet under längre tid giltiga anvis-

ningar och uppgifter rörande volontärsanställning vid armén och marinen, något som av naturliga skäl försvårat den offentliga arbetsförmedlingens medverkan. •

Givetvis böra emellertid den offentliga arbetsförmedlingens resurser i största möjliga omfattning utnyttjas på här ifrågavarande område. Erfarenheterna torde dock giva vid handen, att den offentliga arbetsförmedlingen knappast kan helt ersätta den genom särskilda värvare bedrivna, förvärvsmässiga rekryteringen, särskilt under tider med goda arbetsmöjligheter på den öppna marknaden. Men även eljest lär det erfordras, att värvningsarbetet stundom intensifieras på ett sätt, som lämpligen torde ske genom användande av särskilda personer, vilka direkt uppsöka arbetskraften. Om också den offentliga arbetsförmedlingen i större omfattning än vad under senare tid skett kommer att anlitas för nu berörda ändamål, måste nog den förvärvsmässiga rekryteringen i allt fall bibehållas som ett behöfligt komplement.

För att den offentliga arbetsförmedlingen skall kunna fylla de uppgifter, som i förevarande avseende kunna komma att åvila den, erfordras att ett intimare samarbete och en snabbare rapportering etableras mellan de militära myndigheterna och socialstyrelsen. Denna fråga torde kunna ordnas genom närmare förhandlingar dem emellan. I detta sammanhang må endast pekas på vikten av att arbetsförmedlingsanstalterna från de militära myndigheterna — lämpligen genom socialstyrelsens förmedling — få tillgång till aktuella uppgifter om förefintliga vakanser, lega och övriga anställningsvillkor.

Stockholm den 10 mars 1932.

Nils Bergsten.

Kurt Bergström.

Bil. 2.

Yttrande av chefen för generalstab.*Till Riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.*

Frågan om den offentliga arbetsförmedlingens förhållande till värvningen upptogs redan år 1912 till behandling av den till Stockholm nämnda år sammankallade arbetsförmedlingskonferensen. Enligt av konferensen gjort uttalande kunde bl. a. den offentliga arbetsförmedlingen på ett fullt effektivt och för de anställningssökande betryggande sätt förmedla anställandet av manskap vid arméns och marinens olika regementen och kårer. Förutsättningen härför vore, att den offentliga arbetsförmedlingen från vederbörande militära myndigheter regelbundet finge mottaga uppgifter om förefintligt behov av manskap samt att den försåges med de särskilda handlingar, som erfordrades för detta slag av förmedling. Förmedlingsverksamheten kunde ombesörjas av den offentliga arbetsförmedlingen utan särskild kostnad för statsverket. De till värvare utgående medlen torde sålunda kunna användas till ökning av de anställdas lega.¹⁾

Med anledning av arbetsförmedlingens uttalande föreskrevs i nådigt brev den 30 maj 1913 angående anvisandet av särskilt rekryteringsbidrag för fyllande av 1914 års stater bl. a., att den offentliga arbetsförmedlingen borde i största möjliga utsträckning anlitas för manskapsrekryteringen till armén, på det att omkostnaderna för densamma måtte nedbringas och bidraget därigenom så mycket som möjligt komma manskapet tillgodo i form av ökad lega.

Ovan omnämnda arbetsförmedlingskonferens hade ävenledes gjort ett uttalande om önskvärdheten av att inom lämpligt arméfördelningsområde snarast möjligt praktiskt försök gjordes att genom samarbete mellan vederbörande militära och arbetsförmedlingsmyndigheter tillämpa vissa angivna principer i fråga om arbetsförmedlingens förhållande till värvning och civilanställning. I anslutning till detta uttalande hemställde chefen för II. arméfördelningen i underdånig skrivelse den 7 augusti 1913 att under en tid av tre år vid de honom underlydande truppförbanden få verkställa försök med anställning av rekryter på de grunder, som angivits av nämnda arbetsförmedlingskonferens.

I häröver avgivet underdånigt utlåtande anförde arméförvaltningens civila departement, under tillstyrkande av framställningen, bl. a. följande.²⁾

¹⁾ Nyantagna volontärer erhöles i lega högst 50 kronor. Till lega och rekryteringskostnader erhöles regementena 16.67 kronor om året för varje volontärnummer. Sedan avdrag gjorts för rekryteringskostnader, däri inberäknat ersättning åt värvaren, utgick återstoden till de nyantagna.

²⁾ Motionären angiver felaktigt detta yttrande såsom varande chefens för II. arméfördelningen.

De ekonomiska förutsättningarna för volontäranställningen enligt de föreslagna grunderna vore, att de militära myndigheterna dels betalade de anställningssökandes resor till och från truppförbandens expeditioner, dels ersatte kostnaderna för sådan läkarundersökning, som verkställdes av ersättningsberättigad läkare, dels slutligen bekostade till äventyrs erforderlig annonsering. Genom anlitan av den offentliga arbetsförmedlingen skulle en av de drygaste omkostnadsposter, som vore förknippad med det dåvarande systemet för volontäranställningen, nämligen arvodet till den, som förmedlade anställningen, bortfalla, och *högre lega till följd därav kunna erbjudas de ynglingar, som sökte fast anställning vid armén* (kursiverat här).

Chefens för II. arméfördelningen framställning bifölls genom nådigt beslut den 22 augusti 1913.

I skrivelse till civilministern år 1915 framhöll dåvarande byråchefen i socialstyrelsen Gunnar Huss, att den offentliga arbetsförmedlingen måtte sättas i stånd att bättre än dittills medverka för främjandet av rekryteringen. Förutsättningen härför vore, att från samtliga arméns och marinens truppförband lämnades upplysningar rörande dels förefintliga vakanser, dels vissa viktigare anställningsförmåner. Vidare borde för annonsering i större skala erforderliga medel ställas till socialstyrelsens förfogande.

Med anledning av denna skrivelse förordades genom kungl. brev den 3 september 1915 bl. a., att den offentliga arbetsförmedlingen skulle i största möjliga utsträckning anlitas för rekryteringen, på det att omkostnaderna för densamma måtte nedbringas och bidraget därigenom så mycket som möjligt komma manskaper till godo i form av ökad lega. Vidare skulle uppgifter angående vakanserna vid truppförbanden från dessa insändas till socialstyrelsen enligt de anvisningar, som denna styrelse skulle lämna. Slutligen ställdes ett belopp av 1,500 kronor till socialstyrelsens förfogande för annonsering till befrämjande av rekryteringen vid armén under år 1915.

Efter utfärdandet av sistnämnda kungl. brev år 1915 synas några ytterligare föreskrifter i föreliggande fråga icke hava utfärdats.

Däremot har den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet för manskapsrekryteringen ävensom fördelningen av rekryteringskostnaderna gjorts till föremål för uttalanden av vissa sakkunniga.

I utredning och förslag angående åtgärder till främjande av manskapsrekryteringen vid armén, avgivet år 1917 av särskilda inom lantförsvarsdepartementet tillkallade sakkunniga, har sålunda bl. a. framhållits, att någon motsvarighet till den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet för manskapsrekryteringen dittills icke hade förelegat, varför någon avgörande uppfattning om dess förmåga att tillgodose arméns rekryteringsbehov ännu ej hade kunnat vinnas. Dittills hade den offentliga arbetsförmedlingen icke kunnat i avsevärdare mån bidra till manskapsrekryteringen.¹⁾ I mån av vidgad er-

¹⁾ Enligt i utredningen ingående tabell (sid. 51) rörande rekryteringsförhållandena inom IV. arméfördelningen år 1916 anställdes därstädes genom arbetsförmedlingens försorg rekryter endast vid omkring halva antalet av arméfördelningens truppförband. Vid dessa truppförband utgjorde de sålunda anställda rekryterna endast 6 % av hela antalet nyanställda sådana.

farenhet inom denna gren av dess förmedlingsverksamhet och genom närmare samverkan med arméns myndigheter ansågs dock förbättrat resultat kunna vara att förvänta. Under alla förhållanden vore det principiellt riktigt och fördelaktigt för armén att vid främjandet av det frivilliga tjänsteåtagandet stå i förbindelse och samverkan med statens offentliga arbetsförmedling. De sakkunniga framhöllo emellertid i annat sammanhang, att det vid organiserandet av anskaffningsväsendet näppeligen kunde vara riktigt att utesluta användningen av avlönade mellanhänder.

I utredning och förslag angående förbättrande av manskapsrekryteringen vid armén, avgivet år 1918 av särskilt tillkallade sakkunniga, ansågs det mindre lämpligt, att såväl ordinarie som ytterligare rekryteringskostnader fördelades efter mer eller mindre olikartade grunder mellan lega och övriga rekryteringskostnader. Legan och övriga rekryteringskostnader borde i stället utgå skilda från varandra, så att det belopp, volontären erhöle i samband med anställningen, bleve oberoende av det arvode, som tillerkändes värvaren.

Det av sistnämnda sakkunniga uttalade önskemålet blev tillgodosett i det år 1921 utfärdade avlöningsreglementet för fast anställt manskap vid armén och marinen (S. F. nr 389). Genom detta reglemente ersattes legan med en till rekryten utgående anställningspenning om 60 kronor, vilket belopp i sin helhet alltid skulle komma denne till godo.¹⁾ I samband härmed överfördes kostnaderna för anställningspenningar från anslaget till rekryteringskostnader till anslaget för avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl.

Från anslaget till rekryteringskostnader bestridas numera endast utgifterna för arvode åt värvare samt för annonsering, de anställningssökandes resor och utspisning m. m.

Såsom av den gjorda återblicken framgår, kommo, så länge systemet med lega tillämpades, de besparingar, som genom anlitan av den offentliga arbetsförmedlingen för manskapsrekryteringen kunde uppstå, uteslutande manskapet till godo. Först sedan legan år 1921 blivit ersatt med anställningspenning, hava de besparingar, som på detta sätt möjligen hava uppstått, kunnat tillgodogöras statsverket.

I regel torde sedan flera år tillbaka rekryteringen vid de olika truppförbanden ombesörjas av ett särskilt rekryteringsorgan (rekryteringsofficer eller rekryteringskommission). Anskaffningen av rekryter kan ske antingen direkt vid truppförbandet eller genom mellanhänder, d. v. s. värvare eller den offentliga arbetsförmedlingen.

Vid många truppförband torde numera anskaffningen av rekryter helt eller till stor del ske direkt, d. v. s. truppförbanden annonsera själva samt ombesörja alla åtgärder i övrigt, som äro förenade med anskaffningen. Detta

¹⁾ Enligt nu gällande avlöningsreglemente för fast anställt manskap vid försvarsväsendet (S. F. nr 128/1928) utgår anställningspenningen med endast 50 kronor.

förfaringssätt är givetvis det ur militär synpunkt lämpligaste. Vederbörande truppförband kan därigenom utan anlåtande av mellanhänder inrikta sin rekrytering på vissa önskvärda områden och ifråga om anskaffning av rekrytmateriel skapa en viss tradition till fördel för det fast anställda manskapets kvalitet. Erfarenheterna visa emellertid, att man icke under alla förhållanden, särskilt under perioder av ekonomisk högkonjunktur, uteslutande kan förlita sig på denna direkta anskaffningsmetod.

Ifråga om anskaffning av rekryter genom mellanhänder är anskaffningen genom den offentliga arbetsförmedlingen det ur ekonomisk synpunkt fördelaktigaste. Motionären har gjort gällande, att detta anskaffningssystem under de närmast följande åren efter dess införande skulle hava fungerat i stort sett tillfredsställande. Detta synes emellertid att döma av ovannämnda sakkunnigas uttalande icke hava varit fallet. Huru förhållandena i detta hänseende hava gestaltat sig under den tid, som förflutit efter nyssnämnda uttalande, kan icke bedömas, då någon statistik i detta hänseende icke föreligger. Det synes dock sannolikt, att anskaffning av rekryter denna väg skett i mycket ringa omfattning och efter hand i stort sett bortfallit.

Anskaffning av rekryter genom mellanhänder torde sålunda under de senare åren till övervägande del hava skett genom anlåtande av värvare.

Utan att i detta sammanhang närmare ingå på värvarsystemets brister, må emellertid här framhållas den ur truppförbandens synpunkt skadliga konkurrens om rekrytmaterielet, som ofta blivit följden av systemet ifråga.

Av gjorda undersökningar (resultatet härav bifogas) beträffande under budgetåret 1930/1931 utbetalta arvoden åt värvare inom Södra och Västra arméfördelningarna samt vid inom Östra brigadområdet förlagda truppförband framgår, att ifrågavarande arvoden utgöra en betydande del av rekryteringskostnaderna. Vidare framgår, att de utbetalta arvodessummorna fördela sig mycket ojämnt på vederbörliga truppförband. Sålunda har vid vissa truppförband, som ovan framhållits, anskaffningen uteslutande eller i stor utsträckning skett direkt genom truppförbandens egna rekryteringsorgan. Vid andra truppförband åter har anskaffning genom värvare kommit till användning i stor utsträckning.

Trots de stora besparingar å anslaget till rekryteringskostnader, som under de senaste budgetåren uppstått, vilka besparingar i stor utsträckning torde kunna tillskrivas utvecklingen av det direkta anskaffningssystemet, är det önskvärt, att ytterligare besparingar i detta hänseende kunna komma till stånd. Vid sådant förhållande synes det lämpligt, att alla åtgärder, som kunna vara ägnade att åstadkomma ett nära samarbete mellan den offentliga arbetsförmedlingen och de militära myndigheterna, bliva vidtagna. I vad mån besparingar kunna utvinnas på detta sätt, undrandrer sig emellertid chefens för generalstaben bedömande. Ur militär synpunkt är det dock av vikt, att det direkta anskaffningssystemet på alla sätt vidmakthålles och ytterligare utvecklas. På grund härav måste beaktas, att de besparingar, som kunna uppstå genom en inskränkning av värvarsystemet, delvis böra kunna tillgodogöras truppförbanden för en utveckling av den direkta

rekryteringsverksamheten. Slutligen måste även beaktas, att värvarsystemet med hänsyn till konjunkturväxlingar å arbetsmarknaden alltjämt måste bibehållas såsom det yttersta medlet för rekryteringsens säkerställande.

På grund av vad ovan anförts, får jag härmed äran tillstyrka det av motionären gjorda förslaget, dock med beaktande av de synpunkter, som i det föregående blivit framhållna.

Stockholm den 14 mars 1932.

Bo Boustedt.

Chef för generalstaben.

/M. Dyrssen.

Sammanställning rörande arvoden utbetalade till förmedlare av volontäranställning under budgetåret 1930/1931 vid Södra och Västra arméfördelningarna samt inom Östra brigadområdet förlagda truppförband.

1	2	3	4	5	6	7		
Arméfördelning m. m.	Rege- mente (kår)	Volontär- beställ- ningar enligt stat (utom musik- volon- tärer)	Antal rekryter antagna genom värvare	Arvodets storlek per rekryt kr.	Summa per reg. (kår) ut- betalade arvoden kr.	Rekryteringsanslagets fördel- ning på här berörda trupp- förband under budgetåren		
						1929— 1930	1930— 1931	1931— 1932
Södra arméfördel- ningen	I. 6	¹⁾ 37	10	50	500	⁵⁾ —	741	1,591
	I. 7	¹⁾ 34	—	45	1,215	⁵⁾ —	—	—
	I. 11	¹⁾ 52	—	—	—	⁵⁾ —	—	—
	I. 11 K		2	40	80			
	I. 16	¹⁾ 34	27	75	2,075	594	2,394	2,277
	K. 2	²⁾ 180	40	50	2,000	⁵⁾ —	—	1,649
	A. 3	³⁾ 105	30	50	1,500	2,682	1,101	2,360
	⁶⁾ Ing. 2 K							
	T. 4	¹⁾ 17	—	—	—	⁵⁾ —	—	—
Västra arméför- delningen	I. 9	¹⁾ 37	27	40	1,080	2,148	2,253	2,038
	I. 15	¹⁾ 37	7	50	350	2,583	2,113	1,798
	I. 17	¹⁾ 37	27	40	760	⁵⁾ —	—	350
	I. 22	¹⁾ 34	20	50	1,000	1,804	1,143	2,311
	K. 3	²⁾ 180	57	50	2,850	4,428	4,428	4,046
	A. 2	³⁾ 105	—	—	—	1,446	3,713	2,045
	A. 9	³⁾ 74	27	60	1,620	946	2,398	1,979
	T. 2	¹⁾ 17	1	25	25	⁵⁾ —	—	—
Inom Östra bri- gadområdet för- lagda truppför- band	I. 4	¹⁾ 37	3	50	150	⁵⁾ —	—	—
	I. 12	¹⁾ 37	33	50	1,650	340	2,152	2,700
	A. 6	³⁾ 113	51	50	2,550	3,906	2,906	3,406
	Ing. 2	⁴⁾ 83	26	45	1,441: 40	2,517	2,844	2,396
	Ing. 2 K		6	40				
			1	31: 40				
	T. 1	¹⁾ 17	2	50	250	⁵⁾ —	—	—
			6	25				

¹⁾ Hela antalet torde årligen behöva nyrekryteras.

²⁾ Omkring 30 % torde årligen behöva nyrekryteras.

³⁾ Omkring 40 % torde årligen behöva nyrekryteras.

⁴⁾ Omkring 60 % torde årligen behöva nyrekryteras.

⁵⁾ Truppförbandet helt hänvisat till besparingar gjorda å tidigare anslag.

⁶⁾ Se Ing. 2.

Bil. 3.

Yttrande av chefen för marinstaben.*Till Riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.*

I gällande reglementen och författningar (Reglemente för marinen, del I: A § 103: 2 j, Svensk författningssamling nr 218/1931 § 5: 2) är samarbete i rekryteringsfrågor mellan marinens myndigheter och arbetsförmedlingsanstalter redan förutsatt. Av bifogade från stationsbefälhavarna och chefen för kustartilleriet i ärendet infortrade yttranden framgår emellertid, att antalet genom dessa anstalter antagna rekryter är mycket ringa, ävensom att de ifrågavarande anstalterna i regel icke äga de erforderliga förutsättningarna för att kunna på tillfredsställande sätt funktionera såsom militära rekryteringsorgan. Ur militär synpunkt är det sålunda icke fördelaktigt att i ökad omfattning förlägga rekryteringen till dessa anstalter. Då icke heller några besparingar kunna förväntas uppstå genom att i större utsträckning än vad hittills skett anlita den offentliga arbetsförmedlingen vid manskapsrekrytering, synas skäl ej föreligga för ett frångående av det nuvarande rekryteringssystemet, som visat sig funktionera tillfredsställande. Härtill bör uppmärksammas, att de rekryterande militära myndigheterna för åstadkommande av besparingar söka i möjligaste mån nedbringa antalet rekryteringsombud.

Med hänsyn till det ovan anförda synes mig motionen icke böra föranleda någon åtgärd.

Stockholm den 11 mars 1932.

Otto Lybeck.

/T. M. Simonsson.

Bil. 4.

Yttrande av chefen för flygvapnet.*Till Riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.*

Frågan om behovet av särskilda organ utom krigsmakten för nyanställning av rekryter är i hög grad beroende av goda och dåliga konjunkturer å den civila arbetsmarknaden. Då arbetstillgången är god, minskas antalet sökande till militärtjänst; då nämnda tillgång minskas, ökas antalet rekrytaspiranter.

Förutom konjunkturerna på arbetsmarknaden är emellertid försvarsgrenens (truppförbandets) karaktär av den största betydelse för rekryteringen. Flyg-

vapnet torde för närvarande få anses såsom en aktuell försvarsgren. Utbildningen vid vapnet skänker specialutbildning inom yrkesgrenar, vilka för närvarande tilldraga sig och med all sannolikhet för avsevärd tid framåt komma att tilldraga sig ett stort allmänt intresse. För fortsatt verksamhet efter militärtjänstens slut är dylik utbildning av värde. Under sådana förhållanden bliver följden, att efterfrågan på platser blir stor och rekryteringsförhållandena därigenom goda.

Vid flygvapnet ha också hittills privata värvare (värvningsbyråer) eller arbetsförmedlingsanstalter icke alls eller i mycket ringa utsträckning behövt tagas i anspråk. Ett stort antal ansökningar om anställning ha kommit direkt till truppförbanden utan särskild åtgärd från dessas sida. I de fall annonsering tillgripits ha ett så stort antal ansökningar inkommit, att ett tillfredsställande urval kunnat ske. Det rekryteringsarvode, som författningsenligt skall utgå till den, som anskaffar rekryter, har på den grund endast behövt utgå i ett begränsat antal fall.

Vad flygvapnet beträffar skulle således en indragning av privata värvare (värvningsbyråer) och en hänvändelse till offentliga arbetsförmedlingsanstalter på grund av här nu angivna skäl och under nuvarande förhållanden knappast innebära någon ekonomisk vinst.

Skulle emellertid en konjunktursvängning uppåt inträffa på den civila arbetsmarknaden, torde i första hand ett vapen som flygvapnet få vidkännas stora svårigheter därigenom att ett stort antal fast anställda, som genom sin utbildning blivit väl kvalificerade för civil verksamhet, komme att lämna vapnet och måste ersättas med ny personal. Under sådana förhållanden komma säkerligen icke de åtgärder, som i rekryteringssyfte vidtagas av truppförbanden själva att vara tillräckliga för en tillfredsställande rekrytering, utan måste organ utom vapnet anlitas.

Lämpliga sådana organ synas vara dels arbetsförmedlingen, dels värvare. Den förra synes visserligen under mindre svåra förhållanden kunna förmedla rekryteringen. Under verkliga högkonjunkturer på den civila arbetsmarknaden torde emellertid arbetsförmedlingens verksamhet dock icke vara tillfyllest. För att säkerställa rekryteringen erfordras då säkerligen även värvare. Härtill kommer, att på grund av tjänstens vid flygvapnet art och de stora värden, som under tjänsten stå på spel, eftergifter ej kunna göras beträffande kvalitén hos de anställningssökande. Ur denna synpunkt är nödvändigt att äga tillgång till organ, som kunna förutsättas besitta den erforderliga kännedom om och komma i intim kontakt med de sökande. Med all sannolikhet besitter värvaren (värvningsbyrån) en avsevärt större kännedom om sökanden än den offentliga arbetsförmedlingen.

Av vad ovan anförts framgår dels att en hänvändelse till offentliga arbetsförmedlingar under tider, då rekryteringsförhållandena äro goda, vad flygvapnet beträffar icke torde komma att medföra någon ekonomisk vinst, dels att det måste anses fördelaktigt att då svåra rekryteringsförhållanden äro rådande hava tillgång icke endast till arbetsförmedlingen utan även till privata värvare (värvningsbyråer).

Det synes fördenskull icke tillrådligt att nu helt förhindra (avskaffa) den privata värvningsverksamheten. För vinnande av med föreliggande motion avsett syfte, nämligen besparing, synes därför endast den åtgärden böra vidtagas, att vederbörande chefer anbefalldes att tills vidare, i den mån så ske kan, söka rekrytera underställda truppförband utan anlitan- de av den privata värvningsverksamheten.

Avskrift av från truppförbandscheferna inkomna yttranden i ärendet bifogas.

Stockholm den 10 mars 1932.

E. Virgin.

Chef för flygvapnet.

/Arthur Örnberg.